

**Embargo tot donderdag
3 januari 2008, 14.45 uur**

***Nieuwjaarsrede uit te spreken door ir. G.A. Koopstra, voorzitter van het
Productschap Zuivel, op 3 januari 2008 in het
Kurhaus te Scheveningen***

Dames en heren,

Het doet mij groot genoegen u hier weer te verwelkomen. Ik wens u allen een gelukkig en voorspoedig nieuwjaar.

Vorig jaar zei ik op deze plaats dat het perspectief van een vrije markt een reële optie was. Vandaag kunnen we constateren dat die vrije markt, sneller dan verwacht, praktisch realiteit is. We hebben het afgelopen jaar gezien - u allen heeft daarbij ook uw rol gespeeld - hoe een spectaculaire prijsontwikkeling het perspectief op de markt en de toekomst drastisch wijzigde. Of was het andersom: hoe het gewijzigde perspectief op de toekomst leidde tot een spectaculaire prijsontwikkeling? Oorzaak en gevolg zijn in de werkelijkheid van de markt soms minder duidelijk te onderscheiden dan de theorie zou willen. Ik houd het er op dat de marktvooruitzichten positief zijn, maar dat we in een vrijere markt met de nodige schommelingen rekening moeten leren houden. Dat vraagt ook blijvende aandacht voor de kostenontwikkeling in de melkveehouderij.

Hoe staat onze sector nu in dit toekomstperspectief? Ik wil een aantal aandachtspunten met u doornemen. Eerst de ontwikkeling van het Europese landbouwbeleid, vervolgens diergezondheid als één van de speerpunten van het kwaliteitsbeleid van de Nederlandse sector en ten slotte wil ik nog enkele opmerkingen maken over samenwerking in de sector.

Recent heeft de Europese Commissie in een tweetal documenten een aanzet gegeven voor de discussie over de ontwikkelingsrichting van het Europese landbouwbeleid. Het eerste, van november jongstleden, betreft de aanzet voor de zogenaamde "Health Check" van het

huidige landbouwbeleid en de tweede, van drie weken geleden, betreft de marktvooruitzichten voor de zuivelsector. Om met de laatste te beginnen; de Commissie schetst een positief beeld van de marktontwikkelingen voor de komende jaren, bevestigt het voornemen de quoterings in 2015 te laten aflopen en stelt dat een geleidelijke quotumuitbreiding, te beginnen dit jaar, de beste manier is om hier naar toe te werken. Ik deel die analyse en steun de aanpak, wat mij betreft aangevuld met een verdere verlaging van het tarief van de superheffing.

Met het einde van de quoterings komt er ook een einde aan de bijzondere positie van de zuivel in het landbouwbeleid. En daarmee wordt de ontwikkeling van het algemene landbouwbeleid des te belangrijker voor onze sector. Het health check-document van november heeft echter niet de ambitie een concreet toekomstperspectief te schetsen. Of zoals de Commissie zegt: het stelt de hervorming van 2003 op onderdelen wat bij en draagt bij aan de discussie over toekomstige prioriteiten. Beide echter vooralsnog in zeer algemene termen. Te vrezen valt dat de discussie straks vooral gaat over de vraag of de kalverslachtepremie in 2010 of in 2011 ontkoppeld wordt en of de modulatie van 5% naar 13% of naar 10% moet. Reële vragen, met daarachter reële belangen, maar het brengt ons niet veel dicht bij een nieuwe visie op het landbouwbeleid.

Zeker is wel dat het klassieke marktstabilisatiebeleid in de vorm van restituties en productie- en afzetsteun, over enkele jaren is verdwenen. Maar welke rol blijft voor invoerheffingen als bescherming en voor interventie als vangnet en welke rol heeft de overheid bij de ontwikkeling of ondersteuning van andere risicobeheersinginstrumenten?

Zeker is ook dat op historische rechten gebaseerde uitkeringen niet eeuwigdurend kunnen zijn. Maar hoe handhaven we in Europa een concurrerende landbouw met behoud van maatschappelijke waarden op het gebied van landschap, biodiversiteit, milieu en dierenwelzijn? En hoe Europees moet en kan zo'n beleid eigenlijk zijn? En is het reëel tegelijk te verwachten dat zulk beleid ook nog eens administratief eenvoudiger kan?

Ook lijkt de tijd van overschotten definitief voorbij. Maar wordt voedselzekerheid daarmee weer een issue? En welk internationaal instrumentarium moet dan ontwikkeld worden om een wedloop op grondstoffen te voorkomen, zeker nu biobrandstoffen concurreren met voeding voor mens en dier? Of mogen we er op rekenen dat de ontwikkeling van de techniek tezamen met de onzichtbare hand van de vrije markt deze problemen zullen oplossen? Voor onze sector liggen hier zeker kansen als producent van groene energie op basis van zon, wind, mestvergisting en biomassa.

Hoewel het beleid tot 2013 in grote lijnen vastligt, lijkt het mij gewenst vanuit de landbouw aan de slag te gaan met de uitdagingen en een antwoord te zoeken op bovenstaande vragen. Anders bestaat het risico dat in de Europese begrotingsdiscussie andere keuzes worden gemaakt. En ik zie landbouw weliswaar primair als een economische activiteit, maar wel één met een bijzonder karakter, dat overheidsbeleid niet alleen rechtvaardigt, maar ook noodzakelijk maakt.

Dames en heren, als er één onderwerp is waar belangen van sector, overheid en maatschappij samenkomen is het diergezondheid. De risico's en kosten van dierziekten voor de sector kunnen enorm zijn, terwijl preventie en bestrijding soms volledig buiten de macht van het bedrijf en de sector liggen. Bij besmettelijke ziekten kan individuele bestrijding soms zelfs nutteloos zijn zolang de wijde omgeving niet meedoet. Preventie en bioveiligheid kunnen bovendien de afzet en in- en uitvoer van onze producten ernstig belemmeren. Ook is er bij sommige dierziekten sprake van risico's voor de volksgezondheid. Kortom, ik pleit voor een voortdurende betrokkenheid en grote inzet van de overheid op het terrein van preventie, monitoring en bestrijding, niet alleen in woord, maar ook in daad (en dus geld). Te gemakkelijk wordt in dit verband door overheid of politiek gesproken van ondernemersrisico's en eigen verantwoordelijkheid van de sector.

Daarmee wil ik overigens niet afdoen aan die eigen verantwoordelijkheid van de sector. Eén van de instrumenten die de sector daarbij ten dienste staat is het productschap. Een productschap is immers bij uitstek geschikt om sectorale belangen op te pakken in die gevallen waarin het van belang is dat iedereen meedoet. In de afgelopen jaren is diergezondheid dan ook in geld gemeten uitgegroeid tot de grootste autonome activiteit van ons productschap. Denkt u daarbij aan de medefinanciering van dierziekte-monitoring, de financiering van onderzoek en grote diergezondheidsprojecten en de medefinanciering van dierziektebestrijding via het diergezondheidsfonds. Onze sector draagt in vergelijking met die in andere landen een grote eigen verantwoordelijkheid.

Vanmiddag heeft ons bestuur ingestemd met de financiering van een sectorbrede beheersing van de dierziektes salmonella en paratuberculose. Twee ziektes die in de melkveehouderij veel economische schade op de individuele bedrijven veroorzaken. Bovendien wil onze sector als leverancier van uitsluitend eerste kwaliteit producten boven iedere discussie inzake voedselveiligheid staan, ook al voorkomt pasteurisatie van melk nu al praktisch alle risico's voor de consument. Ik reken er op dat dit prima initiatief van industrie

en melkveehouderij een groot draagvlak zal hebben en dat de sector massaal en met kracht aan de slag zal gaan.

Met deze sectorale samenwerking op het terrein van diergezondheid kom ik aan mijn derde aandachtspunt, de samenhang in onze sector. De zuivel is een hechte sector, ons samenzijn vandaag getuigt daar ook van. Toch heeft juist de positieve marktontwikkeling van afgelopen jaar duidelijk gemaakt dat de samenhang soms niet zo diep gaat. Het feit dat in een scherp bewegende markt kleinere bedrijven zonder vaste kosten of verplichtingen wat sneller kunnen reageren dan de grotere industriële bedrijven, leek in te brede kring opgevat te worden als bewijs van het falen van deze laatsten. Dat is een gevaarlijke gedachte die veel opgebouwde waarden en investeringen in de sector in de waagschaal stelt, uiteindelijk tot een ieders nadeel.

De Nederlandse zuivel heeft wereldwijd een toonaangevende positie opgebouwd. In de liberaliserende en groeiende markt liggen grote kansen voor verdere ontwikkeling. De aangekondigde fusie van Friesland Foods en Campina is een logische stap om optimaal op die kansen in te spelen. Ik wens de betrokkenen alle succes bij de uitwerking van de fusie.

Ieder bedrijf en iedere organisatie in de sector zal zijn eigen inschatting moeten maken van de ontwikkelingen en van zijn rol, positie en kansen. Dit productschap doet dat ook. In reactie op de sterk gewijzigde marktomstandigheden en de daardoor sterk afgenomen werkzaamheden voor de Europese steunregelingen, is het secretariaat van het productschap gereorganiseerd. Met spijt hebben wij afscheid genomen van ruim 30 goede en betrokken medewerkers. De meeste van hen hebben gelukkig al een nieuwe baan gevonden. Ik heb er alle vertrouwen in dat de afgeslankte organisatie kwalitatief volledig op peil is gebleven en als vanouds u allen ten dienste staat. Op een aantal terreinen heeft onze sector naar mijn overtuiging nog steeds veel baat bij de samenwerkingsmogelijkheden die een productschap biedt.

Dames en heren ik wens u allen veel succes in het nieuwe jaar. De basis voor nieuwe samenwerking of goede zaken kunt u vanmiddag al weer leggen, maar vergeet het aanhalen van oude banden niet.

Bijlagen: www.prodzuivel.nl